

Yttrande över "SOU 2023:85 Långtidsutredningen 2023 - finanspolitisk konjunkturstabilisering"

Boverkets ställningstagande

Boverket yttrar sig i de delar av utredningen som kan bedömas påverka utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden.

Boverket tillstyrker med följande synpunkter finansdepartementets remiss "SOU 2023:85 Långtidsutredningen 2023 - finanspolitisk konjunkturstabilisering".

Boverkets synpunkter

Utredningen innehåller inte några konkreta politikförslag men pekar på ett antal områden där den finanspolitiska konjunkturstabiliseringen kan förbättras och presenterar ett ramverk för finanspolitisk konjunkturstabilisering. Boverket delar i huvudsak den faktabeskrivning som görs i Långtidsutredningen 2023.

Skälen för Boverkets ställningstagande

Kapitel 2 Potentiell BNP-tillväxt, neutral ränta och räntetillväxt-differens
Boverket har inga synpunkter.

Kapitel 3 Klimatförändringarnas makroekonomiska effekter

Kapitel 3 behandlar klimatförändringarnas och klimatåtgärdernas inverkan på samhällsekonomin. Extrema väderhändelser kan påverka hushåll och företag genom att egendom skadas eller förloras. Om hushållens reala tillgångar (främst bostäder) minskar i värde påverkar det sparandet och därmed hushållens konsumtion. Ersättningsinvesteringar i skadad infrastruktur och egendom kan tränga ut andra, mer produktiva investeringar.

Boverket bedömer att de källor som utredningen utgår ifrån samt bedömningen av deras resultat är rimliga. Utredningen konstaterar att det saknas ett samlat underlag för att skatta behovet av offentlig finansiering inom klimatområdet, men att Finanspolitiska rådet 2022 gör bedömningen att det samlade behovet av offentlig finansiering under det kommande decenniet kan väntas uppgå till omkring 25–45 miljarder kronor per år. Den totala kostnaden över en 10 års period motsvarar 4–7,5 procent av BNP. Om det årliga behovet skulle förbli det samma under två decennier skulle det innebära en aggregerad kostnad motsvarande 8–15 procent av BNP. Utredningen betraktar klimatinvesteringarna som temporära enligt textstycken på sidan 298 och sidan 309 i kapitel 11 ”De budgetpolitiska målen och restriktionerna i det finanspolitiska ramverket”.

Boverket bedömer det som mycket tveksamt att klimatinvesteringarna kan betraktas som temporära. Boverkets bedömning är att det finns risk för att det kommer att finnas behov av stora klimatinvesteringar även efter år 2045. Utgångspunkten för utredningen tycks vara att Sveriges långsiktiga klimatmål uppnås år 2045. Målet innebär att Sverige senast detta år inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Därmed uppnås klimatneutralitet och därefter uppnås även negativa utsläpp. Därför behövs inga större klimatinvesteringar efter år 2045.

Boverket anser vidare att det är oklart hur följande meningar på sidan 91 i utredningen ska tolkas:

”Som nämndes tidigare används fast egendom som säkerhet för krediter och lån. Omställning till ny, klimatneutral, ekonomi (genom exempelvis politiska beslut) kan kraftigt sänka värdet på dessa säkerheter och därmed minska låntagarnas förmåga att fullgöra sina lånebetalningar..”

Tidigare i texten och i figuren på sid 91 talas om skador och naturkatastrofer, men detta är inte vad som nämns i meningarna ovan. Om politiska beslut tas om att det måste byggas på ett visst sätt, till exempel att solceller ska ingå vid uppförandet av nya byggnader eller att visst material ska utgå vid produktionen, borde väl detta också kunna öka värdet på nyproducerade byggnader speciellt om detta även efterfrågas för dessa byggnader? Det kan ju även tänkas att kreditgivningen tar sig olika uttryck i linje med att främja mer klimatneutrala lösningar. Bland annat EU:s taxonomi kan leda till utvecklingen av ny praxis eller nya värderingsmetoder för banker. Eller att exempelvis klimatdeklarationer utvecklas till ett administrativt styrmedel som ger underlag för värdering av säkerheten och som därmed tar byggnaders klimatpåverkan i beaktande.

Kapitel 4 Konjunkturbedömning och stabilisering

Boverket har inga synpunkter.

Kapitel 5 Penningpolitisk konjunkturstabilisering

Boverket har inga synpunkter.

Kapitel 6 Makrotillsynsregleringar och stabiliseringspolitik

Boverket har inga synpunkter på den faktabeskrivning som redovisas, där bland annat reglering av hushållens skulder, reglering av fastighetsbolagen och bostadsmarknaden nämns.

Kapitel 7 Finanspolitikens transmissionsmekanismer

Boverket har inga synpunkter.

Kapitel 8 Ramverk för finanspolitisk konjunkturstabilisering – Mål och strategi

Boverket har inga synpunkter.

Kapitel 9 Ramverk för finanspolitisk konjunkturstabilisering – Instrument

Som exempel på instrument som kan utnyttjas vid finanspolitisk konjunkturstabilisering nämns variation av rotavdraget. Rotavdraget infördes ursprungligen av konjunkturrella skäl, men har därefter permanentats. En höjning av rotavdraget kan förväntas få en positiv effekt på sysselsättningen inom byggsektorn, samtidigt som det även bidrar till samhällsnytta genom att svartarbete motverkas. Rotavdraget är tillgängligt vid renoveringsarbeten för personer som äger ett småhus, en ägarlägenhet eller en bostadsrätt. Boverket anser att det i rådande lågkonjunktur kan övervägas att stimulera renoveringsåtgärder även i övriga upplåtelseformer. Genom att stimulera renoveringsåtgärder i övriga upplåtelseformer främjas sysselsättningen hos både byggföretag och byggprodukttillverkare. Boverket har därför tidigare föreslagit att möjligheten att stimulera renoveringsåtgärder i övriga upplåtelseformer ses över.

Investeringsstöd och medel riktade mot byggnadsinvesteringar nämns som tänkbara instrument vid finanspolitisk konjunkturstabilisering. Byggsektorn är jämfört med övriga branscher känslig för konjunktursvängningar. Boverket vill påpeka att kalkylen för nya bostäder avsevärt har påverkats av kraftigt ökade räntor, ökade bygg- och förvaltningskostnader samt av att investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande har stoppats. Flera av studentbostadsbyggarna menar exempelvis att investeringsstödet för byggande av studentbostäder bör återinföras. I övriga nordiska länder finns det ett investeringsstöd för byggnation av studentbostäder, vilket är något som efterfrågas av studentbostadsföretagen även i Sverige. Utan det statliga investeringsstödet är det svårt att finansiera byggandet av nya studentbostäder.

Kapitel 10 Nuvarande finanspolitiska ramverk

Boverket har inga synpunkter.

Kapitel 11 De budgetpolitiska målen och restriktionerna i det finanspolitiska ramverket

Se Boverkets synpunkter ovan gällande kapitel 3 om klimatinvesteringar och frågan om klimatinvesteringar kan betraktas som temporära.

Kapitel 12 Budgetprocessen i det finanspolitiska ramverket

Boverket har inga synpunkter.

I detta ärende har generaldirektör Anders Sjelvgren beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit nationalekonom Christer Löfgren. I den slutliga handläggningen har också rättschef Yvonne Svensson, enhetschef Magnus Jacobsson, analytiker Bengt J Eriksson, expert Ulla-Christel Götherström och analytiker Jonas Hammarlund deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Christer Löfgren
nationalekonom

Kopia till:

fi.iea.ef@regeringskansliet.se

petter.troedsson@regeringskansliet.se